

नव जानचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

अभिनेत्री निशा अधिकारीले निर्माण गरेको पहिलो फिल्म थियो, 'अचानाकट्टी' । यो २०७४ सालमा आएको थियो । यसबाट उनलाई घाटा भएन । फिल्मको दुर्यभाषा पनि बलियो थियो । अब फेरि उनी फिल्म निर्माणको तयारीमा जुटेकी छन् । 'अचानाकट्टी' लेस्कट प्रदीप भारद्वाजले चलिबेला रिजल्ट लेखिरहेका छन् ।

आजको विचार...

बनेट...
(दुई पेजमा)

दिपेन्द्र नेपाल

अभिनेत्री रेखा थापाको अनुत्तर पोस्टरमा राखेको भन्ना फिल्म चल्ने युग थियो । तर, समय सधैं एकनाश हुँदैन । विगत ७/८ वर्षयता उनको स्टाइल हल्ला देखिन सकेको छैन । जत फाउण्डमा आएको 'उपहार' प्रति उनलाई धेरै ठूलो अपेक्षा थियो । तर, यसले पनि उनको पुरानो स्टाइललाई पुनर्जीवन दिन सकेन । उनले हाले एक अन्तर्जातीमा भनेकी छन्, 'अहिले कलाकारले फिल्म चलाउने युग हो । हिरो-हिरोइनले हो, जस्तो नलाई जाओन ।' फिल्म क्षेत्रमा आएको यो उन्मात्तलाई उनले सकारात्मक रूपमा लिएकी छन् ।

ता २५ ३०० २०२१ जेठ १७ गते बिहिबार 30 May 2024, Thursday पृष्ठ संख्या ८ मूल्य रु ५/-

संक्षिप्त समाचार

पत्रकार महासंघको निर्णयप्रति युनियनको आपत्ति

पाल्पा, जेठ १६/नेपाल प्रेस युनियन पाल्पाले नेपाल पत्रकार महासंघ पाल्पाको निर्णयप्रति आपत्ति जनाएको छ । महासंघले सदस्यता शुद्धीकरण अभियान अन्तर्गत आफ्नो अनुकूल र स्वः मापदण्ड बनाएर केन्द्रीय समितिलाई पुरानै सिफारिसलाई सदर गर्न आग्रह गरेको निर्णयप्रति युनियनले आपत्ति जनाएको हो । युनियनले बुधवार एक प्रेस विज्ञप्ति जारी गर्दै महासंघ पाल्पा शाखाको २०७० असार ५ गते बसेको बैठकले महासंघको केन्द्रीय समितिले निर्धारण गरेको सदस्यता शुद्धीकरण मापदण्ड २०७९ विपरित आफु खुसी मापदण्ड बनाई सदस्यता शुद्धीकरणको लागि गरेको सिफारिसलाई पुनः सदर गर्न महासंघ केन्द्रसँग माग गरेको भन्दै गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको जनाएको छ । महासंघले गत असारमा आफु अनुकूल र स्वः मापदण्ड बनाएर ७ जनाको नाम सिफारिस गरेको थियो ।

खानेपानी उपभोक्ता समितिको ६ महिना

तानसेनमा खानेपानीको समस्या हट्यो उपभोक्ताले माग गरेकै दिन नयाँ धारा जडान

कृष्ण पोखरेल

पाल्पा, जेठ १६/तानसेनमा खानेपानी सहज बन्दै गएको छ । तानसेन खानेपानी उपभोक्ता समितिमा नयाँ पदाधिकारी आएसँगै खानेपानी समस्या सहज बन्दै गएको हो । तदर्थ समिति हुँदादेखि नै खानेपानी समस्या समाधानमा जुटेको समितिले निर्वाचित भएर आएको ६ महिनामै तानसेनको खानेपानी समस्यालाई सहज बनाएको छ । सातदिनदेखि दश/पन्ध्र दिनमा आउने खानेपानी अहिले एक/दुई दिन विराएर आउन थालेको छ । समितिले खानेपानीका मुद्दान व्यवस्थितगर्ने, टुफुट माएक पाइपहरु मर्मत सम्भार गर्ने, विद्युत आपूर्तिको कारण देखिएको समस्या समाधान गर्ने, कर्मचारीहरूलाई वितरणमा सचेत गराउने जस्ता कामहरु गर्दै आएको खानेपानी समस्या समाधानमा सहज भएको बताइएको छ । वितरण प्रणाली नै व्यवस्थित नहुँदा तानसेनवासिले वर्षेनि खानेपानी समस्या भन्दै आएका थिए । यस पटक

अव्यवस्थित वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित गरेर खानेपानीको समस्या हटेको समितिले जनाएको छ । नवनिर्वाचित कार्य समितिले बुधवार तानसेनमा पत्रकार सम्मेलन गरी ६ महिनाको अवधिमा गरेका गतिविधि सार्वजनिक गर्दै तानसेनमा खानेपानीको

समस्या पूर्ण रूपमा हटेको बताएको छ । समितिमा अध्यक्ष मोहन प्रसाद श्रेष्ठले अहिले उपभोक्ताको धारामा एक दिन विराएर पानी वितरण हुँदै आएको जानकारी दिए । उनले भने 'विगतका दिनमा पानी नआएर तानसेनवासी हैरान थिए,

तर अहिले धेरै पानी आयो भनेर धारा बन्द गर्ने अवस्थामा पुगेका छु ।' तानसेनका उपभोक्तालाई हाल दैनिक २६ लाख लिटर पानीको आवश्यकता भएकोमा हाल दैनिक १९ लाख लिटर पानी तानसेनमा वितरण भएको समितिले

जनाएको छ । पूर्ण क्षमतामा मोटर पम्प सञ्चालन गर्ने हो भने दैनिक रूपमा पानी वितरण गर्न सकिने अवस्था रहेको पनि मोटर पम्पलाई टिकाउनुको लागि रातीमा मोटरपम्प गर्दै आएको अध्यक्ष श्रेष्ठले बताए । अहिले तानसेनमा कालगण्डकी, भुल्के, सिन्धु, तिनघाटा, होलाखुदी र बाभा मुलबाट पानी संकलन गरी तानसेनमा वितरण हुँदै आएको छ । खानेपानीलाई व्यवस्थित र नियमित गर्न सबै स्थाको पम्प स्टेशनमा जंगीडा मोटरको व्यवस्था मिलाइएको, विद्युत लाईनलाई व्यवस्थित गरेको, विभिन्न स्वानहकमा वितरण लाईनहरु मिलाएको समितिले जनाएको छ । संकलित ट्याकीहरूमा बढी भएको पानी मिसन अस्पताल, तानसेन नर्सिङ स्कूल, ठूला-ठूला होटलहरूमा वितरण गर्दै आएको समितिले जनाएको छ । अहिले उपभोक्ताले माग गरेको दुई दिन विन नयाँ धारा जडान हुने, घर निर्माणको लागि नयाँ पासको आधारमा नयाँ धारा जडान गर्ने काम नियमित रूपमा भइरहेको समितिले जनाएको छ ।

बाँकी बरिन्द्र पेवमा...

तानसेनको छापथोकका घर-घरमा खानेपानी

पाल्पा, जेठ १६/जिल्लाको तानसेन नगरपालिका -५ छापथोकका घर-घरमा खानेपानी पुगेको छ । तानसेन खानेपानी उपभोक्ता समितिको पहलमा सिस्नेमूलको पानी घर-घरमा पुगेको हो । बुधवार एक औपचारिक कार्यक्रमका विच तानसेन नगरपालिकाका नगरप्रमुख सन्तोपलाल श्रेष्ठले धारा खोलेर खानेपानीको उद्घाटन गरेका हुन् । खानेपानीको उद्घाटन गर्दै नगरप्रमुख श्रेष्ठले घर-घरमा पानी भर्न थालेपछि छापथोकका नागरिकलाई सहज हुने विश्वास व्यक्त गरे । कार्यक्रममा उपप्रमुख

काँग्रेस नेताहरूको पहलमा इस्मा आगलागी पीडितलाई सहयोग

गुल्मी, जेठ १६/काँग्रेस नेताहरूको पहलमा गुल्मी इस्माका आगलागी पीडितलाई आर्थिक सहयोग गरिएको छ । नेपाली काँग्रेस पाल्पाका सभापति हिमालदत्त श्रेष्ठ र काँग्रेस गुल्मीकी नेतृ सुमिता जिजी कुँवरको विशेष पहलमा आगलागी पीडितका लागि आर्थिक सहयोग गरिएको हो । काँग्रेस नेता श्रेष्ठ र जिजीकी पहलमा नेपाली जनसम्पर्क समिति मध्यप्रदेशमा बसोवास गर्दै आएका नेपालीहरूबाट संकलित रकम आगलागी पीडितका लागि दिइएको छ ।

मध्यप्रदेशमा बसोवास गर्ने नेपाली काँग्रेसका महासमित सदस्य पाल्पा निवासी डोनाज वरैले ५१ हजार, पशुपतिनाथ नेपाली समाज गो विन्दापुरा भुपालमा रहेका नेपालीहरूबाट संकलन गरी समाजका अध्यक्ष विष्णुप्रसाद शर्माले पठाएको ५३ हजार ३ सय ७९ गरी एक लाख चार हजार तीन सय पन्ध्रसम्म सहयोग प्राप्त भएको हो । उक्त प्राप्त रकम काँग्रेस पाल्पाका सभापति श्रेष्ठ, नेतृ जिजीले इस्मा गाउँपालिका अध्यक्ष भगतसिंह खड्कालाई हस्तान्तरण

गरेका हुन् । रकम हस्तान्तरण गर्दै काँग्रेस सभापति श्रेष्ठले नेपाली जनसम्पर्क समिति मध्यप्रदेशमा रहेका गुल्मी, पाल्पाली, अर्घाखाँचीवासीहरूले आफ्नो गतिबिधा काटेर धोरे भए पनि आगलागी पीडितलाई राहत होस् भन्ने उद्देश्यले रकम संकलन गरेर पठाएको बताए । उनले भने 'म भूपाल जँदा त्यहाँका साथीहरूसँग बसेर सम्बन्ध बनाएको थिए, जब गुल्मी र पाल्पामा आगलागीबाट धेरै नागरिक प्रभावित भए, त्यसका लागि केही भए पनि राहत जुटाउनुपर्छ भन्ने लागेर समाजका

पदाधिकारीहरूसँग आग्रह गरे बमोजिम सहयोग प्राप्त भएको हो ।' सभापति श्रेष्ठले काँग्रेस दुःखको साथी भएकोले पनि नागरिक दुःखमा पर्दा सहयोग गर्नु पर्छ भन्ने लागेर संकलित रकम लिएर आएको बताए । नेपाली काँग्रेस गुल्मीका सभापति खिलदत्त पन्थी, सचिव जगदीश भट्टराले आगलागी प्रभावित नागरिकहरूका लागि सहयोग गर्ने र जुटाउन पहल सबैलाई धन्यवाद व्यक्त गरे । रकम ग्रहण गर्दै इस्मा गाउँपालिकाका अध्यक्ष भगतसिंह

खड्काले आगलागी पीडितहरूका लागि मध्यप्रदेशमा बसोवास गर्ने नेपालीहरू र पहल गर्ने नेपाली काँग्रेसका नेताहरूले देखाएको साँग र सद्भाव प्रशंसनीय रहेको भन्दै आभार व्यक्त गरे । बैशाख ८ गते हावाहुरीसहित लागेको भीषण आगलागीबाट पालिकाभित्रका २६ वटा घर र ४९ जेठालेर पूर्ण नष्ट भएका छन् । आगलागीबाट एक सय ९९ नागरिक प्रभावित भएका छन् भने दशौं पशुजीपायले ज्यान गुमाएका थिए ।

बाँकी बरिन्द्र पेवमा...

भा.वि.दु.नं. ०५१/०५२

पा.वि.प्र.का.नं. १९/०५१/०५२

जनचेतना

राज्यात्मकीय

बजेट पूर्ण कार्यान्वयन होस्

सरकारले आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ का लागि बजेट ल्याएको छ । अर्थमन्त्री वर्धमान पुनले मंगलबार १८ खर्ब ६० अर्ब ३० करोडको बजेट प्रस्तुत गरेका हुन् । बजेटको आकार गत वर्षभन्दा ठूलो छ । जुन गत वर्षको भन्दा १ खर्ब ६ अर्बले बढी हो । गत वर्षको बजेट १७ खर्ब ५१ अर्ब ३१ करोड रूपैयाँ थियो । चालू आवको भन्दा ६.२ प्रतिशतले बढी रहेको यो बजेट संशोधित बजेटको तुलनामा भन्दा २१ प्रतिशतले धेरै हो । चालू बजेटका रूपमा ११ खर्ब ४० अर्ब ६६ करोड विनियोजन गरिएको छ, त्यस्तै पुँजीगततर्फ ३ खर्ब ५२ अर्ब ३५ करोड छुट्याइएको छ भने वित्तीय व्यवस्थातर्फ ३ खर्ब ६७ अर्ब १८ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

बजेट प्रस्तुत भएपछि बजेटका विषयमा फरक-फरक धारणाहरू सार्वजनिक भइरहेका छन् । तर, समग्रमा बजेट सफल र असफल भयो भने त्यसले प्रभाव पार्ने क्षेत्र भनेको देश र समाज नै हो । देशको आर्थिक अवस्था संकटमा परेको बेला अबको बाटो के हुने भन्ने स्पष्ट कार्यक्रम बजेटमा अपेक्षा गरिएको थियो । तर, समस्याको गाम्भीर्य र भयावृत्ता अनुरूप बजेट नआए पनि केही नयाँपन भने आएको देखिन्छ । यद्यपि केही कार्यक्रम तथा योजनाहरू भने विगतका नै हुनुहुँने ल्याइएको छ । बजेटले कृषिक्षेत्रलाई बढी प्राथमिकता दिएको छ भने सकेसम्म स्वदेशी वस्तु प्रयोग गर्न सरकारले निकायवाटै कार्यान्वयन गरिने भएको छ । जलस्रोत, पर्यटन, स्वास्थ्य, शिक्षालगायतका क्षेत्रलाई बजेटमा प्राथमिकता दिइएको छ । देशका विभिन्न क्षेत्रलाई पकेटक्षेत्रको रूपमा विकास गर्न सरकारले बजेटको व्यवस्था गरेको छ । जनताले दैनिक प्रयोगमा ल्याउने आलु, प्याज, लसुनलगायतका सामानमा लाग्दै आएको अन्तश्चक्र कर खारेज गरेर सरकारले जनतालाई सम्बोधन गर्ने प्रयास गरेको देखिन्छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षभन्दा आकार बढेर आएको बजेटले सबै क्षेत्र समेट्ने प्रयास गरे पनि योजना कार्यान्वयन प्रमुख कुरा हो । बजेटमा समेटिने तर कार्यान्वयन नहुने पुरानो रोम अब देखिन हुँदैन । कतिमा पनि विकास बजेट समयमै र गुणास्तरीय ढंगले पूर्ण रूपमा खर्च भयो भने मात्र नागरिकले पनि सन्तोषको सास फेर्नेछन् । यसर्थ सरकारले ल्याएको बजेट नीति तथा कार्यक्रमलाई आशाकाको घेरामा नराखी पारदर्शी ढङ्गले कार्यान्वयन गर्नेतर्फ ध्यान दिन जरुरी छ ।

Opinion @ Social Network

दुःख भोगेका र बुझेका मान्छेहरूलाई धनको हेन बिन्दनीको धेरै चिन्ता हुन्छ (लक्ष्मी कार्कीको फेसबुकस्टाटस https://www.facebook.com/karki.laxmi02)

यो साभामा सामाजिक संजालमा पोस्ट गरिएका धारणाहरू राखेछौं । यसका लागि हामी फेसबुक पेज www.facebook.com/shitalpati मा लगनजन गर्न सम्जुहोस् ।

जनकजातना दैनिकको पत्राला तपासलाई आईरहेको छ । जो पत्रिका अठ्ठ रतरीय अनि पठनीय बनाउनुको लागि तपासहरूको अमूल्य सुझावहरूको हामीलाई अघवन्त अरुनी छ । धातकउपद तपासका सुझावहरू दिई हामीलाई सहयोग गर्नुहुन हामी अनुरोध गर्दछौं ।

Table with 2 columns: प्रदती कार्यलय (District Office) and २०८०/८१ (2080/81). Lists various districts and their respective office details.

बजेट : कृषि लगानी दशकमा प्रश्नप्रश्न

अर्थमन्त्री वर्धमान पुनले संघिय वृत्त संसुद्ध संयुक्त बैठकमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ का लागि बजेट वक्तव्य प्रस्तुत गरे । कूल बजेट (१८ खर्ब ६० अर्ब ३० करोडको ६१.३१ प्रतिशत रकम चालू बजेटका लागि विनियोजन गरिएको छ भने १८.९४ प्रतिशत मात्रै पुँजीगततर्फ विनियोजन भएको छ । पछिल्लो आर्थिक वर्षभन्दा ६.२ प्रतिशत बढेर आएको बजेटमा कृषिको हिस्सा भने घटेको छ । चालू आव २०८०/८१ मा कृषि क्षेत्रमा ५८ अर्ब ९८ करोड विनियोजन गरिएको थियो, यसपालि एक अर्ब ६९ करोड घटाएर ५७ अर्ब २९ करोड मात्रै विनियोजन गरियो । जुन कूल बजेटको ३.०८ प्रतिशत मात्रै हो । सांख्यिक राजनीतिक अस्थिरता, बढ्दो अन्तर्राष्ट्रिय घुर्कीकरण, खाद्यान्नको बढ्दो आयात र बढ्दो जनबाधु सङ्कटका विच आएको यो बजेट खाना र खेतीपातीका दृष्टिकोणले निकै संवेदनशील छ । कुनो महत्वाकाङ्क्षामा साथ कृषि लगानी दशक भनेर घोषणा गरिएको बजेटले बोकेको कृषिको दिशाबारे समयमै छलफल गर्न आवश्यक छ ।

दिपेश नेपाल

फलफूल जक्सन- जहाँ किसानको उत्पादन गाडीमा ल्याउनेलाई फाइदा पुग्छ । नस्त सुधार, कस्तुरी मृग सुधार कार्यक्रम- यसले ठुलो लगानी गर्न सक्नेलाई मात्रै फाइदा पुऱ्याउँछ । यति मात्र होइन, ठुला फार्मलाई कर्जामा ब्याज अनुदानको व्यवस्थाह राजमार्ग केन्द्रित उत्पादकलाई अबै रकमह सय बिद्या, ५० रोपनी र १० बिद्या जमिनलाई अनुदान दिनेजस्ता व्यवस्थाले हाकाहाकी नवधनाह्य र बिचौलियाको इकोसिस्टक विकास गर्न सघाउने निश्चित छ ।

कृषि क्षेत्रको बजेट निर्माणको बराबर प्राथमिक रूपमा अहिले कृषिका कार्यक्रम बनाउने मुख्य आधार २० वर्षे कृषि विकास रणनीति, १६औँ आर्थिक योजना र कृषि क्षेत्रमा देखिएका समकालीन सङ्कटहरूको हल गर्न भएकै अध्ययन तथा अनुसन्धान नै हुन् । अन्य सहायक आधार अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा हस्ताक्षर गरेका सम्झौता तथा लक्ष्य हुन्, तर सरकारले सदनमा जेट ५ गते मुक्तिले प्रस्तुत गरेको नीति तथा कार्यक्रम र जेट १५ गते प्रस्तुत गरेको बजेटको धरातल माथि उल्लेख गरिएका कुनै दस्तावेजगत मेल खाँदैन । अर्थमन्त्री पुनले पढ्यमा ग्रहण गरेसँगै दौडपुपबाट असफल रूपमा सम्पन्न गरेको लगानी सम्मेलनको ह्याज, सरकारका मन्त्री, कर्मचारी र व्यापारीको धरातल हो भनेर नेपालको कृषिमा बासो राख्ने जो-कोसिले पनि सडकै बुझ्न सक्छन् । यसरी नैर-प्राथमिक र भावनात्मक धरातलमा टेकेर देखाइएको विकास, समृद्धि र उत्पादनको सपना पूरा हुँदैन नै, यसले विकसित गर्ने अवसरहरूले संसाधनकारको जीवनयापनमा भने सङ्कट पार्छ ।

विरोधाभास जति विदेशी सुटकेसलाई विस्थापन गरेर आएको अल्लो र ढाकको भोलासा वैदेशिक लगानीको सपनासहितको बजेट अघिल्लो देखिन्छ त्यति नै यसविषयका कृषिका कार्यक्रम पनि विरोधाभासले भरिपूर्ण छन् । एकातर्फ कृषि हेन नेपाल, 'मेड इन नेपाल'लाई प्रोत्साहन गर्ने उल्लेख गरिएको छ भने अर्कोतर्फ आधुनिकीकरणका नाममा आयातीकरणलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । एकातर्फ चुरे संरक्षण भनेर अर्को छुट्याइएको छ भने अर्कोतर्फ जैविक विविधताको बेवास्ता गर्न एक गाउँ एक उत्पादन, एक प्रदेश एक क्षेत्रजस्ता कार्यक्रमको घोषणा गरिएको छ । एकातर्फ जलवायु परिवर्तन अनुकूलनको कार्यक्रम अगाडि बढाउने घोषणा गरिएको छ भने अर्कोतर्फ जलवायु परिवर्तनको जोषिमा रहेको हिमाली

क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको नाफामूलक व्यवसाय सहजीकरणको कुरा गरिएको छ । एकातर्फ रासायनिक मलको अनुदानका लागि कूल कृषि क्षेत्रको आधा बजेट छुट्याइएको छ भने अर्कोतर्फ रासायनिक उपयोगलाई निरुत्साहित गर्ने र जैविक मलको उपयोगलाई प्रवर्द्धन गर्ने कुरा गरिएको छ । कृषिमा लगानी दशकमा प्रवेश गर्न सरकारले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ देखि २०९१/९२ लाई कार्यक्रमको लगानी दशकको रूपमा घोषणा गरेको छ । बजेट प्रस्तुत गर्ने बेला सबैभन्दा बढी ठूलो कृषि लगानी दशकको घोषणा गर्दा बजेटको थियो । प्राथमिक उत्पादन अफ सीमानकृत, दलित, विपन्नहरूको मुख्य पेशाका रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रमा लगानी गर्ने कार्यक्रम बन्नु अफ लगानी दशक नै घोषणा हुनु निकै सुधीको कुरा हो तर यसरी गरिएको घोषणा कति र कुन क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुन्छ ? कार्यान्वयन भएमा यसबाट लाभान्वित के हुन्छ ? यी प्रश्न महत्त्वपूर्ण छन् ।

कृषि क्षेत्रमा विगतका वर्षमा सरकारले लगानी नै नगरेको होइन । सरकारले पछिल्लो पाँच वर्षमा रासायनिक मलको अनुदानका लागि मात्रै ९४.९७ अर्ब रूपैयाँ लगानी गरेको थियो । अनुदानमा उपलब्ध रासायनिक मल किसानले उपलब्ध भएको हदसम्म जति पनि खरिद गर्न पाउँछन्, तर चितवनमा प्राङ्गारिक उत्पादन गर्ने किसानले कृषि ज्ञान केन्द्र र नगरपालिकाबाट दुईपटक मल खरिदका लागि अनुदान लिएको भनेर नगरपालिकाले अनुदान रकम कटौती गरेको उदाहरण नभैमात्र फछ । जसले प्रष्ट देखाउँछ, सरकारले अङ्कित गरेको लगानी कुन दिशामा प्रवाह हुन सक्छ । यसरी उत्पादनको बृद्धिका नाममा

माटोकाई नसोधीकी हामीले पटक-पटक माटोको उत्पादकत्वको लक्ष्य बनाइरहेका छौं । के हामीले कागजमा लेखिएएको उत्पादन दिन हामी माटो तयार छ ? जसको उत्तर हामीलाई स्विस् धान र मकैको उत्पादन, घटिरहेको गहुँको उत्पादन र हरएको तेत तथा दानको उत्पादनले दिएको छ । यसबाट प्रष्ट छ, कृषि विकासका लागि पहिले चेतको विकास हुन आवश्यक छ नकि लगानी ।

किसानलाई 'टिक्स एक्सोसिस्टम' यो वर्षको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा 'इकोसिस्टम' भनेर शब्दको प्रयोग भएको छ । सामान्य अर्थमा इकोसिस्टम भन्नाले सबै चिजको अन्तर्क्रियाद्वारा बनेको प्रणालीलाई बुझिन्छ ।

अहिलेको बजेटमा बिचौलियागत अन्तर्क्रिया हुने पविल्लै कार्यक्रमको जोडबनाइ छ । केही उदाहरण हेरौं : फलफूल खेती प्रोत्साहन कार्यक्रम- यसमा बेना नसरीबाट या विदेशबाट ल्याएर बेचेलाई प्रत्यक्ष रकमा फाइदा पुग्छ ।

फलफूल जक्सन- जहाँ किसानको उत्पादन गाडीमा ल्याउनेलाई फाइदा पुग्छ । नस्त सुधार, कस्तुरी मृग सुधार कार्यक्रम- यसले ठुलो लगानी गर्न सक्नेलाई मात्रै फाइदा पुऱ्याउँछ । यति मात्र होइन, ठुला फार्मलाई कर्जामा ब्याज अनुदानको व्यवस्थाह राजमार्ग केन्द्रित उत्पादकलाई अबै रकमह सय बिद्या, ५० रोपनी र १० बिद्या जमिनलाई अनुदान दिनेजस्ता व्यवस्थाले हाकाहाकी नवधनाह्य र बिचौलियाको इकोसिस्टक विकास गर्न सघाउने निश्चित छ । बहससंघक सीमानकृत तथा साना किसानले आगो उत्पादनका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत र उत्पादनको बजारका लागि तिनै नवधनाह्य फार्म किसानगत निहित हुनुपर्ने देखिन्छ । संघीयतासँगै पनि जनतासम्म सरकार जान सक्छ । उसले निजी क्षेत्रलाई व्यापारका लागि जनतासम्म पुऱ्याउने बिधाको विकास दिन्छ । यसले आस किसान 'टिक्स एक्सोसिस्टम' अर्थात् अप्रत्यक्ष रूपमा धेरै प्रभावित हुने निश्चित छ ।

अन्त्यमा, कृषि उत्पादन, उत्पादकत्व, प्रकृति सबै एक-अर्कामा अन्तर्सम्बन्धित छन् । माटोमा बिधिघटा चोख, माटोले विविधता बोध्छ । उत्पादनमा विविधता छ, सजिज पोषणले पनि विविधता बोध्छ । प्रकृतिमा विविधता छ, प्रकृतिले पनि विविधता बोध्छ । बजेटको भाषा चोर्दा हामीलाई इकोसिस्टम आवश्यक छ - 'इन्टरलेटेड फिसफुल इकोसिस्टम', तर सरकारले प्रोत्साहन गर्ने पकेट, चैते धान र हिउँदे मकैले इकोसिस्टम ध्वस्त पार्दै छ ।

विविधता माथिको प्याकेजको प्रहारले इकोसिस्टम ध्वस्त हुँदै छ । त्यसैले यस्ता विकास बजेट तथा कार्यक्रममा यस्ता बनेदहरूको टिक्स इकोसिस्टम खोज्न आवश्यक छ, यस्तो टिक्स इकोसिस्टमबाट साना किसानलाई बचाउन आवश्यक छ । हिला नचरी यस्ता विषयमा बहस छैन तर आवश्यक छ ।

नाथपाटी डडकन

अर्को छुट्याइएको छ अर्कोतर्फ जैविक विविधताको बेवास्ता गर्न एक गाउँ एक उत्पादन, एक प्रदेश एक क्षेत्रजस्ता कार्यक्रमको घोषणा गरिएको छ । एकातर्फ जलवायु परिवर्तन अनुकूलनको कार्यक्रम अगाडि बढाउने घोषणा गरिएको छ भने अर्कोतर्फ जलवायु परिवर्तनको जोषिमा रहेको हिमाली

क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको नाफामूलक व्यवसाय सहजीकरणको कुरा गरिएको छ । एकातर्फ रासायनिक मलको अनुदानका लागि कूल कृषि क्षेत्रको आधा बजेट छुट्याइएको छ भने अर्कोतर्फ रासायनिक उपयोगलाई निरुत्साहित गर्ने र जैविक मलको उपयोगलाई प्रवर्द्धन गर्ने कुरा गरिएको छ । कृषिमा लगानी दशकमा प्रवेश गर्न सरकारले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ देखि २०९१/९२ लाई कार्यक्रमको लगानी दशकको रूपमा घोषणा गरेको छ । बजेट प्रस्तुत गर्ने बेला सबैभन्दा बढी ठूलो कृषि लगानी दशकको घोषणा गर्दा बजेटको थियो । प्राथमिक उत्पादन अफ सीमानकृत, दलित, विपन्नहरूको मुख्य पेशाका रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रमा लगानी गर्ने कार्यक्रम बन्नु अफ लगानी दशक नै घोषणा हुनु निकै सुधीको कुरा हो तर यसरी गरिएको घोषणा कति र कुन क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुन्छ ? कार्यान्वयन भएमा यसबाट लाभान्वित के हुन्छ ? यी प्रश्न महत्त्वपूर्ण छन् ।

कृषि क्षेत्रमा विगतका वर्षमा सरकारले लगानी नै नगरेको होइन । सरकारले पछिल्लो पाँच वर्षमा रासायनिक मलको अनुदानका लागि मात्रै ९४.९७ अर्ब रूपैयाँ लगानी गरेको थियो । अनुदानमा उपलब्ध रासायनिक मल किसानले उपलब्ध भएको हदसम्म जति पनि खरिद गर्न पाउँछन्, तर चितवनमा प्राङ्गारिक उत्पादन गर्ने किसानले कृषि ज्ञान केन्द्र र नगरपालिकाबाट दुईपटक मल खरिदका लागि अनुदान लिएको भनेर नगरपालिकाले अनुदान रकम कटौती गरेको उदाहरण नभैमात्र फछ । जसले प्रष्ट देखाउँछ, सरकारले अङ्कित गरेको लगानी कुन दिशामा प्रवाह हुन सक्छ । यसरी उत्पादनको बृद्धिका नाममा

Table with 2 columns: प्रदती कार्यलय (District Office) and २०८०/८१ (2080/81). Lists various districts and their respective office details.

विकास र शिक्षा

विकास र शिक्षा

विकास र शिक्षा

नेतृत्व विकासका लागि तालिम दिदै पाल्पा जेसिज

पाल्पा, जेठ १६/पाल्पा जेसिजले महिलाहरूलाई नेतृत्व तथा क्षमता विकासका लागि तालिम सञ्चालन गरेको छ । जेसिजले तानसेन नगरपालिका-५ को आर्थिक सहयोगमा तानसेनमा दुई दिने प्रभावकारी सञ्चार, सीप तथा भाषण कला तालिम सञ्चालन गरेको हो । तालिमको तानसेन नगरपालिकाका नगर प्रमुख सन्तोषनाल श्रेष्ठले बुधवार एक औपचारिक कार्यक्रमकोबिच उद्घाटन गरेका हुन् । तालिमको उद्घाटन गर्दै नगर प्रमुख श्रेष्ठले महिलाहरूको व्यक्तित्व र नेतृत्व विकासका लागि तालिमले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने विश्वास व्यक्त गरे । उनले भने 'अर्को पलिन केही महिलाहरू खुबैर बाहिर आउन सकेका छैनन्, उनीहरू घरमै चुनौतीकोमा मात्र सिमित बनेका छन्, त्यस्ता महिलाहरूका लागि तालिम महत्वपूर्ण हुने छ ।' नगर

कोसे हुंदा साबित हुने उनले बताए । अध्यक्ष बन्धुलले तालिममा धेरैतापसुं जान हासिल गर्न आग्रह गरे । जेसिजका अध्यक्ष अर्जुन कार्कीले महिलाहरूको क्षमता विकास तथा कुशल उद्योगिक र नेतृत्व उत्पादन गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रम गरेको बताए । कार्यक्रममा तानसेन -२ का वडा अध्यक्ष महेश्वर श्रेष्ठ, ३ का वडा अध्यक्ष बानुरत्न शाक्य, ४ का वडा अध्यक्ष हेमन्तराज शाक्य, ६ का वडा अध्यक्ष सागरमान महर्जन, ७ का वडा अध्यक्ष प्रदिप खनाल लगायतको उपस्थिति रहेको थियो ।

तालिममा प्रमुख प्रशिक्षक जेसिज वष २०२३ की केन्द्रीय कार्यकारी उपाध्यक्ष जेसी रजनी थापा र सहायक प्रशिक्षक जेसिज पाल्पा वष २०२४ की उपाध्यक्ष जेसी कना दाहालले प्रशिक्षण दिइरहेका छन् । जेसिज पाल्पाका अध्यक्ष अर्जुन कार्कीको अध्यक्षता, तानसेन-५ का कार्यवाहक वडा अध्यक्ष मानबहादुर कार्कीको स्वागत, जेसिज पाल्पा वष २०२४ का महासचिव विजय कार्कीको सञ्चालनमा तालिम उद्घाटन कार्यक्रम भएको हो । तालिम विहीवार सकिने छ । तालिममा वडाका ४० जना महिलाहरूको सहभागिता रहेको छ ।

खेलकुद समाचार

नेपाल र युएईबीचको खेल साउदीमा हुने

काठमाडौं, जेठ १६/दशरथ राणाशालामा हुने तय भएको नेपाल र युएईको विश्वकप छोटोटको खेल साउदी अरबमा हुने भएको छ । दशरथ राणाशालाको संरचना र भौतिक पूर्वाधारको विषयमा एसियाली फुटबल महासंघले प्रश्न उठाएपछि धेरै लु मैदानमा हुने भनिएको प्रतिस्पर्धा साउदीमा हुन लागेको हो । यही जेठ २४ गते नेपाल र युएईबीच हुने दोस्रो राउण्डको विश्वकप छोटोटको खेल साउदी अरबमा हुने छ । खेल साउदीको दमामामा रहेको प्रिन्स मोहम्मद बिन फहद स्टेडियममा स्थानीय समय अनुसार साँझ ७ बजे हुने अखिल नेपाल फुटबल संघ (एफएफ)ले जनाएको छ । फुटबल महासंघले मैदानको अवस्था, फुलडलाइट र समग्र प्राविधिक र भौतिक सुरक्षाबिषय नै प्रश्न उठाएपछि खेल हुन नसकेको हो ।

तानसेन खानेपानीको...

...पुरदेवी बैशाखसम्मको ५ महिनामा १ करोड ८५ लाख ९५ हजार, ९ सय १५ रुपैयाँ आम्दानी भएको र विद्युत महशुल, नयाँ मोटर खरिद, कर्मचारी तलब लगायत विविधमा १ करोड ५९ लाख ७० हजार ५ सय २० रुपैयाँ खर्च भएको अध्यक्ष श्रेष्ठले जानकारी दिए । विभिन्न बैकहरूमा ५ करोड ८९ लाख ७२ हजार ८ सय ५९ रुपैयाँ नगद मौज्जात रहेको समितिले सार्वजनिक गरेको छ ।

लागि विभिन्न स्वामता ३०/३० लाख लिटरका नूना-नूना टकी निर्माण गर्ने, जिर्ण भएका मुख्य पाईपलाईनहरू हटाउदै नयाँ पाईपलाईन राख्दै बस्ती तलब लगायत विविधमा १ करोड ५९ लाख ७० हजार ५ सय २० रुपैयाँ खर्च भएको अध्यक्ष श्रेष्ठले जानकारी दिए । विभिन्न बैकहरूमा ५ करोड ८९ लाख ७२ हजार ८ सय ५९ रुपैयाँ नगद मौज्जात रहेको समितिले सार्वजनिक गरेको छ ।

यही बैशाख मसान्त सम्म ४ हजार ४ सय ३० वटा धारा वितरण भएकामा ४ हजार १ सय ६६ वटा निजी, २ सय ४४ वटा संघ संस्था र १७ वटा सामुदायिक धारा रहेको बताइएको छ । अब छिट्टै विभिन्न सार्वजनिक स्थलहरूमा टकी निर्माण गरी सार्वजनिक धारा सञ्चालनमा ल्याउने समेत समितिले जनाएको छ । समितिले सबैको जिम्मेवारी बाडफाँड गरी कामलाई चुस्त दस्त बनाउने काम समेत गरेको छ । समितिले उपाध्यक्ष लालमने अर्दे पुनलाई स्टोर व्यवस्थापन, नियन्त्रण, मुल आपूर्ति व्यवस्थापन, सचिव प्रेमबहादुर मल्ललाई सचिवालय व्यवस्थापन, कोषाध्यक्ष शुशिला कर्माचार्यलाई लेखा व्यवस्थापन, सहसचिव विजुं खातीलाई गुनासो व्यवस्थापन, सदस्य महेन्द्रबहादुर खातीलाई वितरण प्रणाली र लाईन व्यवस्थापन, बसन्तराज गहतराजलाई नयाँ मुल श्रोत पहिचान र रेगुला बस्यालाई अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको जिम्मेवारी दिइएको अध्यक्ष श्रेष्ठले बताए । खानेपानीलाई नियमित र व्यस्थित रूपमा वितरणको

लागि विभिन्न स्वामता ३०/३० लाख लिटरका नूना-नूना टकी निर्माण गर्ने, जिर्ण भएका मुख्य पाईपलाईनहरू हटाउदै नयाँ पाईपलाईन राख्दै बस्ती तलब लगायत विविधमा १ करोड ५९ लाख ७० हजार ५ सय २० रुपैयाँ खर्च भएको अध्यक्ष श्रेष्ठले जानकारी दिए । विभिन्न बैकहरूमा ५ करोड ८९ लाख ७२ हजार ८ सय ५९ रुपैयाँ नगद मौज्जात रहेको समितिले सार्वजनिक गरेको छ ।

**Chandrakot Rural Municipality
Office of Rural Municipal Executive
Shantipur, Gulmi
Lumbini Province, Nepal**

Invitation for Online Bids

Date of Publication: 30th May, 2024 (2081/02/17)

- Office of Rural Municipal Executive, Chandrakot Rural Municipality (CRM), Shantipur, Gulmi has received funds from Government of Nepal (GON) and intends to apply part funds to develop construction and supply works of below mentioned contracts.
- Bidders can get further information from Office of Chandrakot Rural Municipality, Shantipur, Gulmi (Phone No. 9857067920) during office hours.
- A complete set of bidding documents in English may be purchased by the interested bidders upon submission of a written application to the CRM Office, Gulmi and voucher of payment of a non-refundable fee (to be deposited in below mentioned bank). Bidding documents can be purchased within office hours till **12th June, 2024 (2081/02/30)**.

Information to deposit the cost of bidding document in Bank :
Name of Bank: Nepal Bank Ltd., Shantipur, Gulmi
Name of the Office: Chandrakot Rural Municipality
 Office Code no: 80105206
 Office Account no: 23503000001001000001

- Sealed quotations must be submitted to Chandrakot Rural Municipality Office, Gulmi on or before **12:00 hrs of 14th June, 2024 (2081/02/32)**.
- Submitted bids shall be opened in the presence of interested bidders' representatives, who choose to attend in person at 13:00 hrs on **14th June, 2024 (2081/02/32)**.
- Bids must be valid for a period of 45 days from bid opening date and must be accompanied by a bid security issued by "A" class commercial banks approved by **Nepal Rastra Bank** (conforming to standard format as specified in bid document) amounting as specified below, which shall be valid for at least 30 days beyond the validity period of the bid.
- If pre-bid meeting, last date of purchasing, submission and opening falls on a government holiday, it shall be extended to the next working day.
- The Employer reserves the right to accept or reject, wholly or partly any or all the bids without assigning any reason, whatsoever.

Name of Project	Estimated amount without VAT (NRs.)	Bid Fee (NRs.)	Bid Security (NRs.)
Construction of Krishi Sankalan Kendra of Chandrakot Rural Municipality-4, Shantipur, Gulmi	13,20,812.33	1000/-	35,000/-

तानसेनको छापथोकमा...

उनले आगामी दिनमा खानेपानीको शुल्क समायोजन गर्ने समेत बताए । लच्छु खानेपानीको अभावमा काकाकुल जस्तै बनेका यहाँका स्थानीयले अहिले घरमा पानी पुगेपछि राहतको महशुस गरेका छन् ।

हरैक निवर्चनमा कालिगण्डकीको पानी घर-घरमा वितरण गर्ने आश्वासन हरैक राजनीतिक दल र तीनका उम्मेदवारले दिने गरे पनि त्यो अहिलेसम्म हुन सकेको छैन । अहिले तानसेन

नगरपालिकामा आएको सन्तोषनाल श्रेष्ठको नेतृत्वमा आएको जनप्रतिनिधि र खानेपानी उपभोक्ता समितिमा मोहन प्रसाद श्रेष्ठको नेतृत्वमा आएको सफि टिमले उक्त सपना विषयमा परिणत हुने र पत्रकारिता क्षेत्रमा क्रियाशिल नरहेका व्यक्ति सदस्य रहन सक्ने युनियनको ठहर रहेको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

अहिलेको अवस्थामा महासंघ पाल्पा शाखाले ७१ जनाको सदर गर्न गरेको आग्रहप्रति युनियनको घोर आपत्ति रहेको भन्दै माग तत्काल फिर्ता नलिएमा युनियनले त्यसको विरुद्ध संघर्षमा उत्रिन बाध्य हुने समेत चेतावनी दिएको छ ।

पत्रकार महासंघ...

... पटक-पटक केन्द्रले सदस्यता शुद्धिकरणको सूची सार्वजनिक गर्दै आएको भए पनि महासंघले तिनै ७१ जनाको नाम नै सिफारिस गर्न केन्द्रीय समितिलाई आग्रह गरेको छ ।

युनियनका धेरै पत्रकारहरूलाई हटाएर मापदण्ड नै नपुगेका अन्य संगठनका पत्रकारहरू सिफारिसमा परेको भन्दै युनियनले आपत्ति जनाउँदै आएको छ । 'अहिलेको सिफारिस अनुसार नै ७१ जना सदस्यहरूको नविकरणलाई महासंघलाई आग्रह गरेको विषयप्रति नेपाल प्रेस युनियन पाल्पा शाखाको पुनः गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको छ ।'

युनियन अध्यक्ष सन गह्रिेद्वारा जारी विज्ञप्तिमा भनिएको छ । महासंघको निर्णयले जिल्लामा क्रियाशिल रही महासंघको संस्थागत विकासमा योगदान पुऱ्याएका कतिपय पत्रकारहरूलाई अन्याय हुने र पत्रकारिता क्षेत्रमा क्रियाशिल नरहेका व्यक्ति सदस्य रहन सक्ने युनियनको ठहर रहेको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

अहिलेको अवस्थामा महासंघ पाल्पा शाखाले ७१ जनाको सदर गर्न गरेको आग्रहप्रति युनियनको घोर आपत्ति रहेको भन्दै माग तत्काल फिर्ता नलिएमा युनियनले त्यसको विरुद्ध संघर्षमा उत्रिन बाध्य हुने समेत चेतावनी दिएको छ ।

हरैक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shitalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

जन्मचतुर्दश दैनिकको आधिकारीक वेबसाईट
शितलपाटी .कम
www.shitalpati.com डिजिटल पत्रिका